

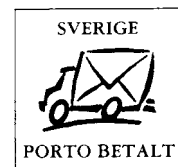
B

Foto: Lars Högbon

Nytt fältförsök ska ge svar om askspridning på hyggen

Det är lockande att sprida askan på hyggen, men det finns många frågetecken kring askspridning på kalmark. Skogforsks nya försök ska ge svar.

Aska är växtnäring

Grotuttag innebär att växtnäring förs bort från skogen. Uttag av grot ökar också risken för försurning av mark och vatten. Aska från värmeverk som eldar med grot innehåller all växtnäring som fanns i träden – utom kvävet, som har gått upp i rök. Återföring av aska anses därför kunna motverka negativa effekter på framförallt mark och vatten.

År 2010 spreds aska på drygt 10 000 hektar skog i Sverige. Samtidigt togs det ut grot på 60 000 till 80 000 hektar. Om aska ska tillbaka till alla dessa bestånd måste alltså verksamheten öka väsentligt.

Hygesspridning lockande

Idag sprids huvuddelen av askan i medelålders skog, det är bara runt en femtedel som läggs ut på hyggen.

Det är frestande att lägga tillbaka askan på kal mark där grot tagits ut – där är det lätt att sprida askan och det finns inga träd som kan få blåstringsskador. Dessutom passar det med kretsloppstanken – näringen återförs till samma skog.

Få försök med askåterföring på hyggen

Ulf Sikström vid Skogforsk har nyligen ansvarat för en sammanställning av askgödslingsförsök i Norden. Den visade att det fanns få jämförbara försök. Finland hade mindre än en handfull, i Norge fanns inget och i Sverige ett 20-tal, nästan alla var dock i upp vuxen skog eller ungskog.

I medelålders skog är den generella bilden att tillväxten kan minska efter askåterföring på magra marker, medan bördiga marker kan reagera med högre tillväxt, säger han.

Små effekter

Det finns bara några få askspridningsförsök på hyggen, berättar han. I två försök (Köttkulla i Västergötland och Lek-

hyttan i Närke) har effekterna på markvatten efter helträdsavverkning och askåterföring jämförts med konventionell avverkning. De preliminära analyserna tyder inte på några större skillnader.

I ett annat försök, Ängsarvet i Uppland, har tallplantors tillväxt följts noga. Inte heller där syntes några effekter av aska – de kan dock visa sig senare, eftersom tallens höjdtillväxt i unga år inte påverkas så mycket av näringsförhållandena.

Nytt försök ska rätta ut frågetecknen

Fortfarande är det mycket vi inte vet om askåterföringen på kal mark, och hur olika marker reagerar. Det fanns ett stort behov av att studera åtgärden på bättre marker, säger Ulf Sikström.

Skogforsk anlade därför ett försök år 2011 på en bördig granmark utanför Perstorp i Skåne. Nu väntar forskarna med spänning på resultaten.

– Vi tror att asktillförseln här ökar omsättningen av organiskt material och kvävetillgången i marken, säger Ulf

Sikström och att detta kommer att gynna de planterade granarnas tillväxt. /MH

Vill du veta mer om Skogforsks forskning kring askåterföring? Kontakta någon av forskarna Ulf Sikström, Staffan Jacobson, Lars Högbon eller Eva Ring.

Om Skogforsks långliggande fältförsök

Skogforsk förvaltar mer än 1 500 långliggande fältförsök spridda över hela landet. Merparten är proveniens- och avkomme-försök som används i skogsträdsförädlingen, men mer än 300 fältförsök har använts för att studera tillväxt- och miljöeffekter av olika skogliga åtgärder.

Långtidsförsöken har genom åren bidragit med kunskaps- och beslutsunderlag till skogsägare och myndigheter. Några exempel är praktiska rekommendationer av plantmaterial, strategier för kvävegödsling och miljökonsekvensbeskrivningar.